

TÄNA 25 AASTAT TAGASI

Kalle Muuli

Presidendi haud

Veerand sajandit tagasi, 19. oktoobril 1988 rabas Edasi oma lugejaid uudisega «Konstantin Pätsi surmapaik ja -aeg teada». Loo autor, kirjanik Teet Kallas andis teada:

«Ööl vastu teispäeva teatasid Valter Timusk ja Henn Latt mulle telefoni teel Kalininist, et Konstantin Päts toimetati 1. jaanuaril 1955. a. ühte psühhoneuroloogiahaiglasse Kalinini lähistel, kus ta suri maksavähki 18. jaanuaril 1956. a. kell 20.00. Kohalike elanike ja haigla personali abiga on õnnestunud leida surnuaed, kuhu Konstantin Päts on maetud.»

Kallase kõigest 11-realine läkitus oli esiküljel kõige nähtavamal kohal, otse päismiku all. Et uudis eriti esile tõuseks, oli toimetaja lasknud selle ümbritseda musta raamiga. Oli ka põhjust. Uudis polnud mitte ainult see, et presidendi hauakoht leiti üles, vaid et seda üldse otsiti.

Valgete laikude kaotamine ajaloost oli laulva revolutsiooni ajal küll ajabolaste südameasi, kuid riigijuhtide saatusest räägiti algul vähe. Rühmituse MRP-AEG meeleavalduste ajal oli tähelepanu koondunud Vabadussõjale, Molotovi-Ribbentropi paktile ja küüditamistele.

Pätsi vastu tekkis suurem huvi alles siis, kui EMSi esimees Trivimi Velliste 11. septembril lauluväljakul oma kuulsas kõnes hüüdis: «Ja nüüd ma küsin veel elusolevatelt stalinistidelt: kus on Konstantin Pätsi haud? Kus on Jaan Tõnissoni haud? Kus on kindral laidoneri haud? Me tahame sinna lilli viia!»

Raske öelda, kas KGB reservmajorit Henn Latti võib pidada